

TÜRKİYE TÜRKÇESİNDE ‘İKİLİ TEKRARLAR’IN SÖZLÜKBİRİMSEL DİZGESEL VE METİNSEL GÖRÜNÜMLERİ

Bülent ÖZKAN*

ÖZET

Bilindiği üzere ikileme, dilde “anlamı güçlendirmek için aynı kelimenin tekrarlanması, anlamları birbirine yakın, karşıt olan veya sesleri birbirini andıran sözcüklerin yan yana kullanılması” olarak tanımlanır. ‘İkili tekrarlar’ ise ‘ikilemeler’ içerisinde yer alan alt türlerdendir. Bugün, Türkiye Türkçesi yazın dilinde 3486 ikili tekrar yapısı farklı işlevlerle kullanılmaktadır. Bu çalışmada, Türkiye Türkçesinde sözlükbirim olarak tanımlı ikili tekrar yapıları Türkçe Sözlük (2005) esas alınarak belirlenmiş ve listelenerek sözlükbirimselleşme nedenleri açıklanmaya çalışılmıştır. Ayrıca genel anlamda ikili tekrarların dizgesel nitelikleri ve metinsel görünümleri inceleme konusu yapılmıştır. Dizgesel olarak düzenli ifadelerin seçiminde birer metin işleme yazılımı olan *RegexBuddy v.2.3.2* ve *Concordance v.3.2* kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Türkçesi, ikilemeler, ikili tekrarlar, sözlükbirimsel görünümler, dizgesel görünümler, metinsel görünümler.

LEXICAL, SYNTACTIC AND TEXTUAL ASPECTS OF ‘DOUBLE REDUPLICATION’ IN TURKEY TURKISH

ABSTRACT

As is known, in language, reduplication defined as “repeating the same frames to strengthen the meaning by using the same, synonymous and antonymous words or similar words resembling each other as syllable”. Also “double reduplication” is one of the sub-categories of reduplication. Today, in Turkey Turkish literary language, 3486 double reduplication frames are using with different functions. In this study, we investigated double reduplication frames that are identified as

* Yrd. Doç. Dr. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi ozkanbulent@cu.edu.tr

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/4 Fall 2010*

headwords in Türkçe Sözlük (2005) and listed these lexemes. Also we defined this frames in causes of being lexemes. Besides, we examined these frames as syntactic and textual aspects. Listing of the double reduplication frames we used *RegexBuddy v.2.3.2* and *Concordance v.3.2* as a text analysis programs.

Key Words: Turkey Turkish, reduplication, double reduplication, lexical aspects, syntactic aspects, textual aspects.

1. Giriş

Yinelemeli yapılar (repetition) her dilde dilbilgisel birimler olarak karşımıza çıkar. Genel kabul gören biçimiyle *yinelemelerin* (duplication) ortaya çıkışında iki temel yaklaşım geçerli kabul edilir. Bunlardan birincisi *sesbirimsel kopyalama* (phonological copying) diğeri ise *biçimsel-anlamsal yinelenme*'dir (morpho-semantic feature duplication). Sesbirimsel kopyalama yinelemeli yapıların ortaya çıkmasında esas kaynağı oluşturur (Sharon and Cheryl 2005, 1-2). Bu oluşumlar dilden dile farklılıklar gösterse de ortaya çıkan yapılara bakıldığında bu yapıların oluşumunda öncelikli olarak *sesbirimsel kopyalama*'yı, ardından dilde 'kullanım'la ortaya çıkan *biçimsel-anlamsal yapı yinelemeleri*'ni görürüz.

Türkiye Türkçesi gramerciliğinde, geçmişten bugüne, söz konusu bu kavram için farklı araştırmacılarca *atıf gurubu*, *ikizleme*, *katmerleme*, *ikiz kelime*, *kelime ikilemesi*, *tekrar*, *çift kullanış*, *koşma takım*, *yakın anlamlı çift*, *ikizlenme* vb. terimlerin kullanıldığını (Topaloğlu 1998, 87); bunun yanı sıra, ilgili kavram için K. Röhrborn'un *Uigurisches Wörterbuch*'ta ikileme (hendiadyoin) yerine *Worthäufung* teriminin yer aldığı ve 'söz yığını' anlamına gelen bu terimin *söz koşması* (ya da *sözcük*) ile karşılandığı, bu terimi ise ilk olarak Talat Tekin'in kullandığını bilinmektedir (Ölmez 1998).

İlgili kavram için genelde 'tekrarlar' olarak adlandırılan yapıların *sesbirimsel*, *biçimbirimsel* ve *sözcükbirimsel* yinelemelerden oluştuğu görülür. Literatürde *gemination*, *reduplication*, *hendiadyoin* ve *repetition* olarak etiketlenen söz konusu terimin bir kavram olarak Türk gramerciliğinde neyi karşılıyor olduğu pek de açık değildir. Ancak genel kabullenişle Türkiye Türkçesi gramerciliğinde 'ikileme' teriminin bu kavramın etiketlenmesinde yaygın olarak kullanıldığı görülür. bu anlamda, söz konusu yapının

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/4 Fall 2010*

“anlama güç ve etkileycilik katmak amacıyla bir birimin, seslemin, aynı, benzer ya da zıt anlamlı sözcüklerin art arda kullanılmasıyla” oluşan yapılar olduğu konusunda ortak bir bakış açısı sergilendiği gözlemlenmektedir.

Öte yandan, tekrarlar için *ikileme* (Korkmaz 2007, 123-124; Koç 1992, 142-145; Topaloğlu 1989, 87; Vardar 1998, 125) etiketlemesinin yanında yaygın olarak kullanılan diğer bir etiketleme *yinelemedir*. Yineleme, “tabanın belirli bir parçasını ya da tamamını yineleyerek, bu tabandan türetim veya çekim yapma, bir başka deyişle, başka sözcükbiçimler veya sözlükbirimler oluşturma süreci” (Uzun 2006, 43-44) olarak tanımlanır. Ayrıca bu işlemin dilde pekiştirme, çoğullama, arttırma, büyütme, abartma gibi işlevler üstlendiği de ifade edilir. Bu çerçevede yineleme, sözcüğün tamamını ya da bir bölümünü kapsayabilmektedir. ‘Tam yineleme’ olarak değerlendirilen *büyük büyük, hızlı hızlı* vb. örneklerin yanında benzer işlevlerle ortaya çıkan *sapsarı, dopdolu, apaçık* vb. ‘yarı yinelemeler’ Türkçede belirli kurallarla ortaya çıkan yapılar olarak değerlendirilir (Uzun 2006, 42-43).

Öte yandan, tekrarlı yapıların sınıflandırması bugüne kadar tam olarak yapılabilmemiş değildir. Tekrarlı yapılar için en belirgin biçimsel yapı bu yapıların sesbirimsel tekrarlamalara dayanıyor olmasıdır. Ancak bazı durumlarda hem sesbirimsel yapıların hem de sözcükbirimsel yapıların tekrarlandığı yapılarla da karşılaşırız.

Örneğin, *sapsarı, masmavi, kitap mitap, hapur hupur* gibi yapılar Türkçede sıkı kurallara bağlanmış sesbirimsel tekrarlardır. Öte yandan, *iri-li ufak-lı, el-ini etek-(ğ)ini* gibi biçimbirimsel tekrarların yanı sıra, *bak-ıp bak-ıp, bil-e bil-e* gibi hem biçimbirimsel hem de sözcükbirimsel tekrarları bir arada görürüz. *Ol-du ol-acak, baş-tan baş-a; baş baş-a, baş-a baş, bugün-e bugün* gibi yapılar ise sadece sözcükbirimsel tekrarlardan oluşurlar. Bu yapılar için biçimbirimsel tekrar söz konusu değildir. Tüm bunların yanında *ara sıra, ağrı sızı, alış veriş, üç beş, bir iki, delik deşik, köşe bucak* gibi anlamsal yakınlık ya da uzaklıklardan kaynaklanan tekrar yapıları da söz konusudur. Bunlara sözcükbirimsel tekrar yapıları arasında değerlendirilebilecek, pekiştirme anlam ifadesinin oldukça güçlü olduğu *güzel mi güzel, gün be gün* benzeri yapıları da eklemek mümkündür (Özkan 2010).

Bir başka tekrar yapısı ise içerisinde hem biçimbirimsel hem de sözcükbirimsel tekrarları barındıran *ikili tekrar* yapılarıdır. Bu tekrar türü, yinelemelerin/ikilemelerin bir alt türü olarak Türkçede diğer tekrar yapılarına göre daha belirgin bir kullanımla karşımıza çıkar. Attila İlhan’ın, *Kurtlar Sofrası* adlı romanı üzerine yürütülen bir

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/4 Fall 2010*

araştırma, bir metinde tekrarlı yapılar arasında yer alan 'ikili tekrarlar'ın önemini ortaya koymaktadır. Bu araştırmaya göre, Türkçede, aynı sözcüğün tekrarlanmasıyla oluşturulmuş ikilemelerin sıklığı dikkat çekicidir. 1744 tekrar yapısının 833'ünün aynı sözcüğün tekrarıyla oluştuğu saptanmıştır (Çürük 2009).

Türkçede ikili tekrarların sesbirimsel, biçimbirimsel ve sözcükbirimsel ölçütlere göre genel yapısı ise aşağıdaki gibidir (*bk.* Tablo-1 İkili Tekrarların Sesbirimsel, Biçimbirimsel ve Sözcükbirimsel Özellikleri).

Tablo-1 İkili Tekrarların Sesbirimsel, Biçimbirimsel ve Sözcükbirimsel Özellikleri

İkili Tekrarlar	Tekrarlanan Yapılar		
	Sesbirim	Biçimbirim	Sözcükbirim
şıkır şıkır			
bak bak	-/+	-	+
az az			
yavaş yavaş			
dök-e dök-e			
bak-ıp bak-ıp	-	+	+
sevim-li sevim-li			
az-ar az-ar			

+ : var // - : yok

Türkçede *sayıca eş heceli ikilemeler* (Tuna 1982-1983, 163-228) bir yana bırakılırsak ikili tekrarlar temelde 'tam yinelemeli' yapılar olarak yalın biçimbirimlerin (*yavaş yavaş vb.*) ve ekli biçimbirimlerin kopyalanmasından (*döne döne vb.*) oluşur. Yalın biçimbirimler ad (*dizi dizi*), ön-ad (*uslu uslu*), belirteç (*akşam akşam*), ünlem (*vah vah*), veya yansıma ya da genel sözcüklerden; ekli biçimbirimler dizgesel ve anlamsal niteliklerle yine benzer sözcük türlerinden kaynağını alırlar: (*bile bile, neler neler, üstümüze üstümüze vb.*).¹ Bu anlamda 'ikili tekrarlar' 'ikilemeler' ya da 'yinelemeler' içerisinde yer alan alt türlerinden biri olarak karşımıza çıkarlar.

Bugün, 15 milyon sözcük içeren ve "Türkiye Türkçesinde İkili Tekrarlar -Derlem Tabanlı Bir Uygulama-" başlıklı araştırma

¹ Türkçede ikilemelerin anlamsal ve yapısal özellikleri için *bk.* Selda Güler (2003).

projesinden² elde edilen verilere göre 3486 sözcükbirim bu niteliğiyle Türkiye Türkçesi söz varlığı yazın dilinde farklı işlevlerle kullanılmaktadır.

2. Sözlükbirimselleşme Açısından İkili Tekrarlar

Türkçe Sözlükte (2005) sözlükbirimselleşmiş 347 sözcükbirim bulunmaktadır (bk. Tablo-2 Türkçe Sözlükte Madde Başlı İkili Tekrarlar). İkili tekrar yapılarının Türkçe Sözlükte sözlükbirimselleşme ölçütlerine baktığımızda bunların büyük bir çoğunluğunun kalıp ifadeler ve eşdizimli yapılardan (*aval aval bak-, didik didik aramak vb.*) oluştuğu görülür.

Eşdizimlilik

“*Aval aval baktı biraz.*” (Abbas Sayar-Yılkı Atı,50).

“*Ev didik didik arandı.*” (Mina Urgan-Bir Dinazorun Anıları:299).

Bunun yanı sıra birlikteliklerde birlikteliği oluşturan yapıların anlamlarında değişmeler [mecazlaşma (*acı acı, pis pis vb.*) ya da yeni bir anlama gelme (*alay alay, açık açık vb.*) gözlemlenebilmektedir.

Mecazlaşma

“*Kızgın Zeki: Gülerler sana, deyip acı acı güldü, hem acırlar, hem de gülerler sana yavrum...*” (TDK-Güzel Yazılar-Hikâyeler-2, 77).

“*Yaptığı işe aynadan pis pis bakan görüntüsüne dilini çıkardı.*” (Yusuf Atılğan-Aylak Adam, 97).

Anlam Değişmesi

“*Bu harmanların etrafında alay alay tarla kuşları uçuşuyordu.*” (Samim Kocagöz-Doludizgin, 34).

“*Böyle, açık açık anlattım ona.*” (Emine Işınsu-Kaf Dağının Ardı, 51).

Sözcük türü olarak belirteçleşme ve/ya sözcük türü değişimi de Türkçe Sözlükte ikili tekrarların madde başlı olmasında belirgin bir

² Bülent Özkan, *Türkiye Türkçesinde İkili Tekrarlar -Derlem Tabanlı Bir Uygulama-*, Çukurova Üniversitesi, Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi, EF-2008-BAP-11, Araştırma Projesi, Adana 2010.

özelliğidir. Bu tip sözlükbirimler ise genellikle tek başlarına sözlükte yer almayan (*patır, çatır, kıs* vb.) ve dizgede belirteleşen (*geri geri, kolay kolay, kala kala* vb.) ya da eşdizimlilik (*patır patır düş-, çatır çatır yak-, kıs kıs gül-* vb.) özelliğiyle var olabilen ikili tekrarlardır.

Öte yandan, bazı ikili tekrar yapıları (*kala kala, olsa olsa* vb.) sözcükbirimsel ve biçimbirimsel kopyalamalar ile anlam değişimine de uğrayıp madde başı olarak sözlükbirimselleşebilmektedir.

“Kala kala bir Sefilciği kalıyor.” (Cemil Kavukçu-Başkasının Rüyalari, 43).

Belirteleşme ya da Tür Değişimi

“Uçarak gitti; önce geri geri gitti, sonra bana arkasını döndü.” (Oğuz Atay-Korkuyu Beklerken, 60).

“Kadınlar ise bağlandıkları erkeklerden kolay kolay vazgeçmezler.” (Hıfzı Topuz-Gazi ve Fikriye, 157).

Yansıma Sözcükler

“Uçaklar, kuşlar, kargalar, hepsi patır patır düşmüştür.” (Cemil Kavukçu-Başkasının Rüyalari, 52)

“Ben seni çatır çatır yakacağım.” (Pertev Naili Boratav-Az Gittik Uz Gittik, 221).

“İkisi de kıs kıs güldüler.” (Ayşe Kulin-Adı Aylin, 145).

Tablo - 2 Türkçe Sözlükte Madde Başı İkili Tekrarlar

acı acı	arka arka	bel bel	buram	cıvıl cıvıl
açık açık	arsız arsız	bıcır bıcır	buram	ciyak ciyak
adım adım	ateşli ateşli	bile bile	burcu burcu	cızır cızır
ağır ağır	aval aval	bir bir	buruk buruk	cins cins
aheste	avuç avuç	boğula	burum	ciyak ciyak
aheste	ayrı ayrı	boğula	burum	cumbul
akın akın	az az	bol bol	buruş buruş	cumbul
aksi aksi	azar azar	boncuk	bütün bütün	çağıl çağıl
alay alay	bangır	boncuk	canlı canlı	çakmak
alaz alaz	bangır	böcül böcül	car car	çakmak
alev alev	bas bas	bölük bölük	cayır cayır	çalımlı
aptal aptal	basamak	böyle böyle	cazır cazır	çalımlı
apul apul	basamak	bucak bucak	ceste ceste	çamçak
araba araba	bayıla bayıla	buğul buğul	cır cır	çamçak
ardın ardın	bazı bazı		cırlak cırlak	çan çan

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/4 Fall 2010*

çatır çatır	efendi	güzel güzel	kesik kesik	milim milim
çıkır çıkır	efendi	hafif hafif	kıçın kıçın	nice nice
çıldır çıldır	efil efil	haldır haldır	kıkır kıkır	nokta nokta
çın çın	erim erim	hant hant	kımıl kımıl	oğul oğul
çingır çingır	etek etek	hapır hapır	kıpır kıpır	olsa olsa
çıpıl çıpıl	ezim ezim	har har	kırım kırım	oluk oluk
çır çır	fasla fasla	harıl harıl	kırış kırış	oylum
çifter çifter	faşır faşır	haşır haşır	kırıtım	oylum
çiğ çiğ	fellek fellek	hatır hatır	kırıtım	öyle öyle
çizin çizin	fellik fellik	haydi haydi	kırt kırt	par par
çok çok	ferah ferah	hemen	kıs kıs	parça parça
daha daha	fersah fersah	hemen	kıtır kıtır	pare pare
dalga dalga	fevç fevç	hırıl hırıl	kıvıl kıvıl	parıl parıl
dalgın	fikir fikir	hışıl hışıl	kıvır kıvır	parmak
dalgın	fır fır	hışır hışır	kıvrak	parmak
damla damla	fırıl fırıl	hızlı hızlı	kıvrak	paşa paşa
dan dan	firt firt	homur	kıvrım	pat pat
delep delep	fis fis	homur	kıvrım	patır patır
derece	fısıl fısıl	horul horul	kıyım kıyım	pek pek
derece	fısır fısır	hüngür	kıyın kıyın	pençe pençe
derin derin	fiş fiş	hüngür	kolay kolay	perde perde
dıbrı dıbrı	fişır fişır	ığıl ığıl	koşun koşun	peşin peşin
didik didik	fincan	ıkıl ıkıl	koyu koyu	pır pır
dilim dilim	fincan	ılgıt ılgıt	kös kös	pıt pıt
dirhem	fokur fokur	ılık ılık	kuruş kuruş	pıtır pıtır
dirhem	fosur fosur	ıpıl ıpıl	kuzu kuzu	pis pis
diri diri	gacır gacır	ışıl ışıl	küfür küfür	piti piti
diş diş	gani gani	için için	kürek kürek	pofur pofur
diye diye	geri geri	ifil ifil	küt küt	püfür püfür
dizi dizi	gıcır gıcır	inim inim	kütür kütür	sabah sabah
dizim dizim	gıdım gıdım	ipil ipil	lap lap	sakır sakır
dobra dobra	gıldır gıldır	kaç kaç	lapa lapa	sakin sakin
domur	gır gır	kademe	lıkırlıkır	salkım
domur	gırç gırç	kademe	lop lop	salkım
donuk	gide gide	kakır kakır	lopur lopur	sapır sapır
donuk	götün götün	kala kala	löpür löpür	satır satır
döke döke	göz göz	kardeş	maç maç	sepil sepil
durup durup	güldür	kardeş	madde	serseri
dürüm	güldür	karış karış	madde	serseri
dürüm	güle güle	kasım kasım	mel mel	sıcak sıcak
düzüm	gümbür	kaşık kaşık	mıncık	sık sık
düzüm	gümbür	kat kat	mıncık	sıram sıram
edepli edepli	gür gür	katmerli	mırıl mırıl	sızım sızım
	gürül gürül	katmerli	mışıl mışıl	siya siya

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/4 Fall 2010*

siyem siyem	şimdi şimdi	tıpış tıpış	vicir vicir	yıvış yıvış
siyim siyim	tak tak	tırıs tırıs	vık vık	yol yol
sürü sürü	takım takım	tin tin	vızır vızır	yudum
sürüm	takır takır	tir tir	viyak viyak	yudum
sürüm	taksit taksit	tiril tiril	yalap yalap	yumak
süzüm	tane tane	tok tok	yalım yalım	yumak
süzüm	tangır tangır	tokmak	yan yan	yuvar yuvar
şahrem	tatlı tatlı	tokmak	yana yana	yüzlü yüzlü
şahrem	tay tay	top top	yaşın yaşın	yüzsüz
şak şak	teker teker	topu topu	yavaş yavaş	yüzsüz
şakır şakır	tekrar tekrar	tun tun	yayık yayık	zaman
şap şap	tel tel	tümen	yayvan	zaman
şapır şapır	ter ter	tümen	yayvan	zangır
şar şar	ters ters	ucun ucun	yekin yekin	zangır
şarıl şarıl	tersin tersin	ufak ufak	yekine	zari zari
şıldır şıldır	tık tık	uğul uğul	yekine	zingıl zingıl
şingır şingır	tıkır tıkır	uykulu	yeni yeni	zingır zingır
şıp şıp	tıklım tıklım	uykulu	yer yer	zıp zıp
şıpır şıpır	tingır tingır	uzun uzun	yıldır yıldır	zır zır
şırak şırak	tıp tıp	üzüm üzüm	yılgın yılgın	zırt zırt
şırıl şırıl	tıpır tıpır	vakit vakit	yısa yısa	

3. Dizgesellik Açısından İkili Tekrarlar

Yinelemeler/ikilemeler, Türkçenin sözvarlığı, anlambilimi, sözdizimi bakımından önemli ve ilginç bir yönünü oluşturmaktadır. İkilemelerin konuşulan ve yazılan dilde anlatıma güç kazandırdığı, ona etkileyici bir nitelik verdiği bir gerçektir. Türkçedeki ikilemelerin ilginç bir özelliği, onların çeşitli sözcük türlerine ait, tümce içinde değişik görevler üstlenen öğelerle oluşturulabilmesi, eşanlamlı ve tersanlamlı sözcüklerle, farklı dereceler gösteren yansımalarla (onomatopeia) kurulabilmesidir. İkilemeler kaynak olarak isimlerin, ön-adların, belirteçlerin, ulaçların, ortaçların yanı sıra, aynı sözcüğün yinelenmesi, tersanlamlı öğeler, ve eşanlamlı yapıların bir araya getirilmesiyle ortaya çıkar. Diğer bir ikileme biçimi ise sözcüğün ön sesinin değiştirilerek ikinci bir sözcüğe dönüştürülmesiyle oluşan *para mara*, *kağıt mağıt*, *parti marti* vb. yapılardır. İkilemelerin bir başka ilginç yönü ise, yansıma sözcüklerden oluşmalarıdır (Aksan 2003, 32 ve 2000, 60-64).

Bilindiği üzere ikilemeler dizgede geleneksel dilbilgisinde cümle ögesi olarak adlandırılan tüm yapıları karşılar. Cümlede özne, yüklem ve diğer tümleyicilerden herhangi biri olarak kullanılabilirler. Ancak ikili tekrarlar için aynı şeyi söyleyemeyiz. İkili tekrarlar

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/4 Fall 2010*

gösterim niteliği olan sözcükler oldukları için dizgede daha çok belirteç, ön-ad ve ünlem olarak kullanılırlar.

Örneğin,

“**Güzel güzel** konuştu hep eski günlerden.” (Kerim Korcan-Tatar Ramazan, 187) → *belirteç*

“*Lacivert ve sarı güzel güzel çizgileri var çepçevre.*” (Ece Ayhan-Morötesi Requiem, 48) → *ön-ad*

“**Güzel güzel...** ya Şevket Beyi?” (Yaşar Kemal-Ölmez Otu,107) → *ünlem*

Öte yandan ikili tekrarların dizgede ağırlıklı olarak belirteç ve ön-ad olarak kullanıldıkları ve bu özellikleriyle bir tarz ifadesi taşımalarının yanında, nitelik bildirme özellikleriyle, durumları ve nesnelere belirgin yönlerden tamamlarlar. Bu tamamlamada birlikteliği oluşturan sözcükbirimin türü birlikteliğin sözcük türü olarak etiketini belirginleştirir. Özellikle ünlem olarak söz varlığında etiketli yapılar dizgelerde yine ünlem olarak yer alırlar.

Yine, ikili tekrar yapıları dizgedeki kullanımları gereği belirli dizimsel biçimlerde karşımıza çıkarlar. Bu belirli dizimsel biçim, ikili tekrarların kullanıldıkları dizgede yine belirli dizimsel birlikteliklerin kaynağını oluşturur.

Örneğin,

“*Ahmet gördüklerini ballandıra ballandıra anlattı.*” (Kerim Korcan-Tatar Ramazan, 87) → *ballandıra ballandıra anlat-*

“Sanki hepsinin **inim inim inlediği** sanılırdı yükselen çığlıktan.” (Mahmut Makal-Köye Gidenler, 63) → *inim inim inle-* ve benzeri deyim yapılarının yanı sıra “*ağır ağır ...*” gibi yapıların genellikle “*yürü-, çık-, ilerle-, git-, yaklaş-, geç- vb.*” (Özkan 2007, 14-15) fiillerle birliktelik kullanımları ikili tekrarların belirgin durumları karşılayan niteliklerinden kaynaklanmaktadır.

İkilemelerin dizgede kullanım düzlemine çıkan diğer bir görünümü *et-* fiilleriyle kullanılan ses yansımali ikilemeli birlikteliklerdir.

Örneğin, *dan dan et-, güm güm et-, vb.* ya da deyimleşmiş ifadelerde yer alan *fır fır dön-* gibi yapılar (Zülfikar 1996, 121-123) birliktelik kullanımları ve eşdizimlilik çerçevesinde değerlendirilmesi gereken yapılardır.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/4 Fall 2010*

4. Metinsellik Açısından İkili Tekrarlar

“Dildeki sözcükler ses imgesi ile onların gönderme yaptığı nesnelere ya da olgularla bir bütündür” (Kılıç 2002, 26). Dilde “nedensizlik ilkesi” bilindiği gibi gösteren ile gösterilen arasındaki zorunlu ilişkiden kaynaklanan nesne, düşünce ile gösterenin kendisi arasındadır (Kıran 1996, 65). Öte yandan dilsel işletimde türetmeler, bileşik biçimler, önekler ve soneklerle kurulan bütün yapılar ikinci dereceden nedenlilik gösteren göstergelerdir. Örneğin, *kapı/cı* > *kapıcı* gibi iki ayrı birim nedensizlik ilkesiyle dilde yer alırken *kapıcı* türetimi ikinci dereceden nedenlilik gösterir. Saussure ise aynı işletimi ‘salt nedensizlik’ ve ‘görece nedensizlik’ olarak adlandırır. Öte yandan, yansıma sözcükler biçimleri birinci dereceden bir nedenlilik örneğidir (Kıran 1996, 64). Her dilde yaygın olarak görülen yansıma sözcüklerin nedenlilik ilkesine bağlı olarak ortaya çıktığı diğer bir yapı ikili tekrarlar da görülür ve dilde sayıları azımsanamayacak kadar çoktur. Kullanım düzleminde değerlendirdiğimizde ise yansıma bir sözcüğün tek başına kullanımını ikili kullanımından daha az yaygındır.

Sözlü kültürlerde sözcüklerin anlamları kullandıkları gerçek yaşam ortamından kaynaklanır. Bu ortam sadece sesletim değil el kol hareketleri, ses tonu, yüz ifadesi ve gerçek sözün söylendiği anı saran bütün insanî varoluşsal ortamdır (Ong 2003, 63). Sözcüğün anlamı ortama bağlı olarak ‘gösterme’nin kendisiyle eşdeğerdir. Anlam, sözcüğün salt sesletimiyle değil çok boyutlu bir canlandırma ile karşımıza çıkar. Elbette ki bu durum dilin doğayı yansıtması anlamında önemlidir.

Yineleme, “ilgili olduğu kategorilerle daha çok **gösterim** (*iconicity*) özellikli ilişkiler kurar. Yani, yineleme yoluyla sözcüklerin bir bölümü veya tamamı ‘çoğaltılırken’ bu iş pekiştirme, çoğullama, artırma, büyütme, abartma gibi işlevler üstlenmeyi de beraberinde getirir” (Uzun 2006, 42). Bu çerçeveden bakıldığında ikili tekrarlar olarak dilde yineleme/ikileme kategorisinde yer alan yapılar *gösterim* kategorisi olarak metinsel boyutta farklı işlevleri de üslenebilmektedir. “Bir olay, bir görüntü, bir hayal, bir düşünce sözle, yazıyla ana çizgileri bakımından resim gibi aktarılabilir” (Hatiboğlu 1981, 60). Bu özelliğin belirgin olarak görüldüğü yineleme/ikileme biçimi ise ikili tekrar yapılarıdır.

4.1. Metinsellik Açısından İkili Tekrarların Görünümleri

İkilemelerin anlamı güçlendirmek, ona güç katmak, onu etkili kılmak amacıyla aralarında ses benzerliği bulunan sözcüklerle kuruldukları; yakın, aynı, zıt anlamlı sözcükler ve aynı sözcüklerin art

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/4 Fall 2010*

arda veya yan yana kullanılmalarıyla oluşturuldukları Türkçe dilbilgisi kaynaklarının üzerinde ortaklaştıkları bir noktadır.

Öte yandan, dar açıdan bakılacak olursa, yinelemeler, yinelemeyi yapan kimsenin dili kullanmasındaki yetersizliğini gösterir, çünkü bir anda söylemesi gereken şeyleri söyleyebilmek için bir şeyi durmadan yinelemek, o kimsenin dili yeterince iyi kullanmadığını belirtir. Oysa yinelemeler yazınsal yapıtların, özellikle şiir türünün temel öğelerinden biri olarak değerlendirilir. (Leech 1969, 79; aktaran Özünlü 2001, 115).

Diğer taraftan bakıldığında ise ikilemeli yapıların yazın yapıtlarına bir estetik getirmek, çağrışımlar yaratmak, anlamları ve kavramları pekiştirmek için kullanıldığı görülür (Özünlü 2001, 115). Ancak bu durum daha çok ikilemeli yapıların kurdukları *gösterim* ilişkisinden kaynaklanmaktadır.

Bu anlamda yinelemelerin kullanılması ya da kullanılmaması metin türlerinin etiketlenmesinde belirleyici bir nitelik göstermektedir. Yinelemeli/ikilemeli yapıların daha çok betimsel nitelik gösteren metin türlerinde sıklıkla kullanılması beklenirken; buna koşut olarak düşünsel metin türlerinde ise yinelemeli/ikilemeli yapıların kullanımının sınırlılığı beklenir. Bunu bir denence ile ortaya koymak yerinde olur.

Denence:

Metinsel türler arasında ikili tekrar yapılarının kullanımları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır? Kullanılan ikili tekrarlar metin türlerine göre niteliksel olarak farklılık göstermekte midir?

Bir karşılaştırma yapacak olursak belirli bir metin aralığında (*Ortalama 60.000 sözcük ve 4.500 satırlık metin aralığı.*³) metin türlerine göre ikili tekrarların kullanım sıklıkları aşağıdaki gibidir (*bk. Tablo-3 Betimsel ve Düşünsel Metinlerde İkili Tekrarların Kullanımı*).

³ Çalışmada, *Türkçe Derlem-1*'in altyapısı kullanılmıştır.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/4 Fall 2010*

Tablo-3 Betimsel ve Düşünsel Metinlerde İkili Tekrarların Kullanımı

BETİMSSEL METİNLER		
Metin Türleri	İkili Tekrar Sayısı	%
<i>Öykü</i>	370	0,61
<i>Şiir</i>	305	0,50
<i>Roman</i>	263	0,43
<i>Gezi</i>	215	0,35
<i>Anı</i>	180	0,30
<i>Biyografi</i>	176	0,29
<i>Deneme-Eleştiri</i>	170	0,28
<i>Tiyatro</i>	149	0,24
<i>Mektup</i>	113	0,18
<i>Mizah</i>	110	0,18
<i>İnceleme-Araştırma</i>	42	0,07
<i>Sohbet-Söyleşi-Makale</i>	41	0,06

DÜŞÜNSEL METİNLER

Yukarıda Tablo-3'te yer alan metin türlerine göre ikili tekrarların dağılımlarına baktığımızda betimsel metinlerde kullanım sıklığının arttığını; düşünsel metinlerde ise anlamlı bir azalma olduğunu görürüz.

Bu durum "söylemin kişi, zaman ve uzam katmanlarından oluşmuş bir yapı" olarak karşımıza çıkmasından kaynaklanmaktadır. Diğer taraftan bilinmektedir ki, 'söz-sözcük-sözcük öbeği'nden yola çıkılarak anlamın kaynağı olan metnin nasıl eklemlendiği söylem çözümlemelerinde önemli anlamlama süreçlerindedir. Metin çözümlemelerinde 'dural' ve 'devimsel' yapılar bu anlamlamaların kaynağıdır. Özellikle *söz oyunları*, *deyim*, *atasözü*, *söylence*, *pekiştirme*, *karşıt anlamlılık*, ... *ikileme* vb. devimsel yapılar söz konusu çözümlemelerin temelini oluşturur (İnceoğlu 2009, 45).

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/4 Fall 2010*

Belirtmek gerekir ki, metin çözümlemelerinde şiir ve şiir dilinde yinelemeli yapılar ayrı bir yere sahiptir. Yinelemeler şiir dilinde ritm ve akustik unsur olarak kullanılırlar. Tarihsel süreçte sözlü kültür ürünlerinin ortaya çıkışıyla birlikte şiir, biçim olarak başat bir nitelikte karşımıza çıkar. Şiir biçiminin bulaştığı diğer sözlü kültür kalıtlarında ‘yazı’nın kalıcılığına koşut olarak ‘söz’ kendine yeri imkânlar bulmuş, anlatıların kalıcılığı adına betimsel nitelikli ve hatırdaki kalıcılığı arttıran yapı özellikleri keşfetmiştir.

Öte yandan bilinmektedir ki, “uzun süreli ve sözlü temele dayalı düşünce, şiir kalıbına girmese bile ritm ağırlıklıdır; çünkü ritm, bedensel ritm de dâhil, anımsamayı kolaylaştırır” (Ong 2003, 50). Geleneksel çözümleme adlandırmasıyla ölçü (hece ve aruz benzeri biçimler), uyak gibi yapılar geçici niteliğe sahip olan ‘söz’ü kalıcılaştırmanın bir yöntemi olarak doğmuştur. Uygarlık tarihinde ‘söz’ün egemen olduğu her alanda kültürel aktarım benzer biçimlerde gerçekleştirilmiştir. İnsan anlığının (hafıza) ortaklaşması ‘söz’ün kalıcılaştırılması çabasını zorunlu ve doğal olarak beraberinde getirmiştir. Genellemenin yapılacağı olursak inanç sistemlerinin ritüellerinde ritm ve akustik, sözlü kültürün kalıcılığı için kullanılan bir formdur. Bunun izlerini tarih boyunca insana ait tüm kültür çevrelerinde gözlemleyebilmekteyiz.

Bu anlamda yazının, şiirin ölçünlü biçimini (ölçü ve uyak benzeri) sözün kalıcılık işlevinden uzaklaştığını ve şiirin serbest formlara bürünmesinde itici bir güç oluşturduğu söylenebilir. Ancak bugünün gelişkin yazın biçimlerine kıyasla daha ilkel formlarla karşımıza çıkan *destan*, *masal*, *efsane* vb. anlatıların tamamında ve ilk yazılı edebî ürünlerde doğanın olağanüstü yansımalarının dildeki gerçekliğinin yerini ‘us’a bıraktıktan sonraki dönemlerde bile söz’ün niteliğini yitirmediğini görebilmekteyiz.

Örneğin, Türk Edebiyatı Arap-Acem edebî geleneğine bağlı ve ‘söz’ün hâkim olduğu bir dokuya sahiptir. Öyle ki, kaynağını Arap-Acem edebî geleneğinden alan Divan Edebiyatında şiir (manzum) formu düz yazı (mensur) karşısında oldukça önemli sayılmış, hemen hemen resmi yazışmalar dışında düz yazı biçimi her durumda ikinci plana atılmıştır. Hatta öyledir ki, düz yazıda bile şiir formu egemen olmuştur. ‘Seci’ denilen ‘düz yazıda cümle içi uyak’ biçimsel bir nitelik olarak yerini edebiyat terminolojisinde almıştır.

Bu anlamda düşünüldüğünde yinelemeli/ikilemeli yapılar sözlük kültür kalıtları olarak dilde varlıklarını korumuşlar ve bugünün gelişkin yazın türlerinde benzer ‘ilk işlevlilikleriyle’ kullanımlarını sürdürme gelmişlerdir.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/4 Fall 2010*

İkilemeli yapılar yukarıda da belirtildiği gibi *gösterim* özellikli ilişkilerle metin düzleminde dış dünyanın yansıması olarak yer alırlar. Metin çözümlemelerinde ise devimsel yapılar olarak karşımıza çıkmaktadırlar. Betimsel ve düşünsel metin türlerinde ikili tekrarların kullanımlarındaki farklılıkların temelinde ise bu nitelik yer almaktadır.

Tablo - 4 Tekil İkili Tekrarlar ve Yansıma İkili Tekrarların Metin Türlerine Göre Dağılımı

Türler	Toplam İT ⁴ kullanımı	Tekil İT kullanımı	Yansıma İT kullanımı
Öykü	370	196	29
Şiir	305	194	21
Roman	263	151	22
Gezi	215	114	21
Anı	180	89	9
Biyografi	176	121	25
Deneme-Eleştiri	170	63	2
Tiyatro	149	95	6
Mektup	113	66	1
Mizah	110	81	14
İnceleme-Araştırma	42	17	0
Sohbet-Söyleşi-Makale	41	22	1

Anlatılarda kişi, uzam ve zamanın dış dünya yakınlığına bağlı olarak ikili tekrar yapılarının kullanımlarında bir artış olduğu görülür. Metni oluşturan dinamikler gereği kişi, uzam ve zaman yapısı dış dünyadan soyutlanıp bireye yöneldiğinde ise ikili tekrar yapılarının kullanımında anlamlı bir azalma olduğu dikkat çeker. Bu anlatının doğası gereği gerçeklik bulan bir durumdur.

Yansıma ikili tekrarların bu anlatı türlerinde dış dünyanın yansıtılması izleğinde ortaya koyduğu metinsel görünüm oldukça dikkat çekicidir. Örneğin, us'a dönük *inceleme-araştırma* ve *sohbet-söyleşi-makale* türünde yansımalarından oluşan ikili tekrarların kullanımı sınırlıdır. Öte yandan dışa dönük *öykü*, *roman* vb. anlatı türlerinde ise kullanım sıklığının yoğunluğu görülür.

Bu noktada karşımıza birtakım sapmalar çıkar. Örneğin, düşünsel bir metin olarak değerlendirilebilecek *anı* ve *biyografi* türlerinde yansıma sözcük sıklığında diğer betimsel metinlerle

⁴ İT: İkili Tekrar

karşılaştırıldığında çok da anlamlı bir azalma olmadığı görülür. Bunun nedeni *anı* ve *biyografi* türünde anlatıcının dış dünyayı yansıtırken kullandığı dışa dönük dildir.

Örneğin, “*Radyoda Meclis Saati bangır bangır bağırtıyor. Herkes dinliyor, af lafı geçer mi diye...*” (Baskın Oran-Nerede O Eski Mahpushaneler, 78) gibi nesnel dış dünyaya ait bir aktarımdır.

Yine, biyografi türünde ise öznel algılar ve dış durum anlatımlarında:

Hayret! Benimkini okumuyor. “Eyvah, bu yeni biçimi beğenmedi!” diye tasaya düştüm. Yüreğim küt küt vurmaya başladı.” (Fakir Baykurt-Köy Enstitülü Delikanlı, 128) veya “*Bütün öğrenciler, öğretmenler, Birinci Okul yapısının önündeki alana koşuyor. Güm güm vuruyor yüreciğim. ‘Halil’e Ben gelemem, sen git!’ dedim.*” (Fakir Baykurt-Köy Enstitülü Delikanlı, 142) yansılmalı ikili tekrarların sözünü ettiğimiz sapmalarını oluşturur (bk. Tablo-5 İkili Tekrarların Kullanımlarında Sapmalar)

Tablo - 5 İkili Tekrarların Kullanımlarında Sapmalar

TÜRLER	Toplam İT kullanımı	Tekil İT kullanımı	Yansıma İT kullanımı
Anı	180	89	9
Biyografi	176	121	25
Tiyatro	149	95	6
Mizah	110	81	14

Benzer durum *deneme-eleştiri* türünde yine dış dünyaya ait yargıların aktarımında karşımıza çıkar. “*Evliya Çelebi’nin Bursa çarşısına ait olan kısmını okuyanlar, bu camiin etrafında, bu hanlarda nasıl neşeli ve civil civil bir hayatın kaynaştığını görürler.*” (Ahmet Hamdi Tanpınar-Yaşadığım Gibi, 212).

Tiyatro türünde ise yansıma ikili tekrarlar ya durumsal açıklamalarda “*BABA: Siskası çıkmış bir beygir üstünde, cingil cingil, teneke yığını bir şövalye... ‘Nereye ahbap?’*” (Ahmet Muhip Dranas-Oyunlar, 42) ya da gülme, şaşma gibi durumlarda “*‘Ne o Meltemciğim, fırında kuzu mu yapıyorsun? Geceleri de sevgili kocacığının dizi dibinde patiler örüyorsun tabii? Keh keh... Oyun yazarı olacak kadına bakın! (Ton değiştirir.)*” (Adalet Ağaoğlu-Toplu Oyunlar-3, 67) kullanılmaktadır. Öte yandan tiyatro türünün görsel bir yanının bulunması görsel sözcüklerden olan ikili tekrarların kullanımını sınırlandırdığı söylenebilir.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/4 Fall 2010*

Mizah türünde sapmaların kaynağı *mizah*'ın bir anlatı türü olarak öyküsellidir. Bu türde yer alan yansımali ikili tekrar yapıları durumsal, dış dünyaya dönük ve mizah ögesi içeren “*O mendebur alet vik vik bütün gün abinin elinde.*” (Atilla Atalay-Ağlama Dolabı, 22) veya “*Ama sonra işte, ‘Aman edepli ol Safiye, fazla fingirdeme, bak bu şeytanlık yerde kız çocuğu büyütüyorsun Safiye. Şudur Safiye budur Safiye vır vır...’ Yidiler lan beni, ömrümü çürüttüler.*” (Atilla Atalay-Ağlama Dolabı, 45) gibi yapılarıdır.

Öte yandan, *sohbet-söyleşi-makale* türünde “*...Türkiye'yi takır takır sanayileştirmiştir.*” (Asaf Savaş Akat-Akıntıya Karşı, 29) ve *mektup* türünde “*Görüyorsun ki Diyarbekir'de öyle alelade filmler oynamıyor; gündüzleri eyvanda oturuyorum. Havuz kütür kütür akıyor, sinekler vızıldıyor, bir tek rüzgâr bile yok... Sıcak, bunaltıcı bir sıcak.*” (Cahit Sıtkı Tarancı-Ziyaya Mektuplar, 76) benzeri karşımıza çıkan yansımali ikili tekrar yapılarının da dış dünyaya dönük ve durumsal anlatım özelliği taşıdığı görülmektedir.

SONUÇ

Sonuç olarak, Türkiye Türkçesinde ikili tekrarlar, yinelemeli/ikilemeli yapılar içerisinde sahip oldukları belirgin nitelikleriyle ayrı bir yere sahiptir. Ayrıca söz konusu bu yapılar Türkiye Türkçesi söz varlığında diğer yinelemeli/ikilemeli yapılarla karşılaştırıldığında oldukça yoğun bir kullanımla karşımıza çıkarlar.

İkili tekrarların Türkçenin söz varlığında sözlükbirimselleşmesi; onların kalıp ifadeler içerisinde yer alması, eşdizimli yapılar oluşturması, anlam değişmelerine uğraması, sözcük türü etiketlerinde değişim vb. niteliklerle gerçekleşmektedir.

Dizgesel olarak ikili tekrarlar Türkiye Türkçesinde bilinen özelliklerini korumakla birlikte tüm öğelerin yerine kullanılabilen yinelemeli/ikilemeli yapılardan farklı olarak *belirteç*, *ön-ad* ve *ünlem* ağırlıklı bir kullanımla karşımıza çıkmaktadır.

Öte yandan, ikili tekrarların ister ikili tekrar yapılarının genel kullanım sıklıklarına isterse de tekil ikili yapıların ya da yansımali ikili tekrar yapılarının kullanımlarına bakalım, birer metinsel ölçütü olarak düşünsel metinlerden betimsel metinlere doğru gidildikçe bu yapıların kullanım sıklıklarının anlamlı bir biçimde arttığını gözlemleriz (*bk.* Tablo-3 Betimsel ve Düşünsel Metinlerde İkili Tekrarların Kullanımı).

Devimsel metin çözümleme ölçütü olarak karşımıza çıkan bu dilsel kullanım, metinsellik ölçütleri içerisinde belirleyiciliğe sahiptir ve çözümlenelerde bu biçimiyle göz önüne bulundurulması

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/4 Fall 2010

gereken bir yapı olarak karşımıza çıkmaktadır. Metin türleri göz önünde bulundurulduğunda, kısmen şiir dili ve diğer metin türlerinde, dış dünyanın nesnel gerçekliğini yansıtan ve 'ilk işlevlilikleriyle' metinlerde yer alan yapılar olarak karşımıza çıkmaktadırlar.

KAYNAKÇA

- AKSAN Doğan, "Anlambilim Açısından Türkçenin Söz Varlığı", (Ed. Ayşe Kıran, Ece Korkut, Suna Ağıldere), **Günümüz Dilbilim Çalışmaları**, MULTILINGUAL, İstanbul 2003, s. 32-vd.
- AKSAN Doğan, **Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim**, (3 Cilt), TDK Yayınları: 43, Ankara 2000.
- ÇÜRÜK Yasemin, **Attila İlhan'ın Kurtlar Sofrası Adlı Romanında Geçen İkilemeler**, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana 2009.
- GÜLER Selda, **A study on Turkish Reduplications: Some Observations on Form and Function of Reduplication [Türkçe ikilemelerin anlamsal ve yapısal özellikleri]**, Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin 2003.
- HATİBOĞLU Vecihe, **Dilbilgisi Terimleri Sözlüğü**, AÜ. DTCF Yayınları: 256, Ankara 1978.
- İNCEOĞLU Y. ve ÇOMAK N. A., **Metin Çözümlemeleri**, [Ayrıntı Yayınları](#), İstanbul 2009.
- KILIÇ Veysel, **Dilin İşlevleri ve İletişim**, Papatya Yayıncılık, İstanbul 2002.
- KIRAN Zeynel, **Dilbilim Akımları**, (2. Baskı), Onur Yayınları, Ankara 1996.
- KOÇ Nurettin, **Açıklamalı Dilbilgisi Terimleri Sözlüğü**, İnkılâp Kitabevi, İstanbul 1992.
- KORKMAZ Zeynep, **Grammer Terimleri Sözlüğü**, TDK Yayınları: 575, Ankara 2003.
- ONG Walter J., **Sözlü ve Yazılı Kültür -Sözün Teknolojileşmesi-**, (Çev. S. Postacıoğlu Banon), Metis Yayınları, İstanbul 2003.
- ÖLMEZ Mehmet "Eski Uygurca *odug sak* İkilemesi Üzerine", **Türk Dilleri Araştırmaları-8**, 1998, s. 35-47.
- ÖZKAN Bülent, **Türkçe Derlem-1**, Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, Mersin, 2007. <http://turkcederlem.mersin.edu.tr/>
- ÖZKAN Bülent, **Türkiye Türkçesinde Belirteçlerin Fillerle**

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/4 Fall 2010*

- Birliktelik Kullanımları ve Eşdizimliliği**, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Adana 2007.
- ÖZKAN Bülent, **Türkiye Türkçesinde İkili Tekrarlar -Derlem Tabanlı Bir Uygulama-**, Çukurova Üniversitesi, Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi, EF-2008-BAP-11 Numaralı Araştırma Projesi, Adana 2010.
- ÖZÜNLÜ Ünsal, **Edebiyatta Dil Kullanımları**, MULTILINGUAL, İstanbul 2001.
- SHARON I. ve CHERYL Z., Reduplication: **Doubling in Morphology**, Cambridge University Press, UK 2005.
- TOPALOĞLU Ahmet, **Dil Bilgisi Terimleri Sözlüğü**, Ötüken Yayınları, İstanbul 1989.
- TUNA Osman Nedim, "Türkçenin Sayıca Es Heceli İkilemelerinde Sıralama Kuralları ve Tabii Bir Ünsüz Dizisi", **TDAY-Belleten**, (1982-1983), s.163-228.
- TÜRKÇE SÖZLÜK, TDK Yayınları: 549, Ankara 2005.
- UZUN Nadir Engin, **Biçimbilim -Temel Kavramlar-**, Papatya Yayınları, İstanbul 2006.
- VARDAR Berke, **Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü**, ABC Kitabevi Yayınları, İstanbul 1998.
- ZÜLFİKAR Hamza, **Türkçede Ses Yansımaları Kelimeler**, TDK Yayınları: 638, Ankara 1996.
- <http://www.concordancesoftware.co.uk/> (ET:13.07.2010).
- <http://www.regexbuddy.com/> (ET:27.07.2010).

TARANAN ESERLER

- AĞAOĞLU Adalet, **Toplu Oyunlar - 3**, YKY, İstanbul 2002.
- AKAT A. Savaş, **Akıntıya Karşı**, Sanal Kitap, İstanbul 2004.
- ATAY Oğuz, **Korkuyu Beklerken**, İletişim Yayınları, İstanbul 2004.
- ATILGAN Yusuf, **Aylak Adam**, YKY, İstanbul 2000.
- AYHAN Ece, **Morötesi Requiem**, YKY, İstanbul 2001.
- BAYKURT Fakir, **Köy Enstitülü Delikanlı**, Papirüs Yayınları, İstanbul 1999.
- BORATAV Pertev Naili, **Az Gittik Uz Gittik**, İmge Kitabevi, İstanbul 1998.
- DRANAS Ahmet Muhip, **Oyunlar**, Adam Yayınları, İstanbul 1995.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/4 Fall 2010*

-
- GÜZEL YAZILAR, **Hikâyeler 2**, TDK Yayınları, Ankara 1996.
- İŞINSU Emine, **Kaf Dağının Ardında**, Ötüken Yayınları, İstanbul 1995.
- KAVUKÇU Cemil, **Başkalarının Rüyası**, Can Yayınları, İstanbul 1998.
- KEMAL Yaşar, **Ölmez Otu**, Adam Yayınları, İstanbul 2000.
- KOCAGÖZ Samim, **Doludizgin**, Dünya Yayınları, İstanbul 2005.
- KORCAN Kerim, **Tatar Ramazan**, Babil Yayınevi, İstanbul 2005.
- KULİN Ayşe, **Adı: Aylın**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1998.
- MAKAL Mahmut, **Köye Gidenler**, Günışığı Yayınevi, İstanbul 1998
- ORAN Baskın, **Nerede O Eski Mahpushaneler**, İletişim Yayınları, İstanbul 2005.
- SAYAR Abbas, **Yılık Atı**, Ötüken Yayınları, İstanbul 2003.
- TOPUZ Hıfzı, **Gazi ve Fikriye**, Remzi Kitabevi, İstanbul 2001.
- URGAN Mina, **Bir Dinazorun Anıları**, YKY, İstanbul 1998.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 5/4 Fall 2010*